

מדידת תחום שבת

שיטת רש"י

תוספתא

הגיע לכותל
אין אומרים יקוב הכותל
אלא אומדו והולך לו

3

הכא לא ניחא תשמישתיה
בכותל זקוף יותר מדאי
דכיון דלא חזו להילוך אין גובה שיפועו
עולה למידת התחום ואומדו
(רק בהר ובגדר אבל לא בגיא – תוס')

משנתינו

היה מודד והגיע לגיא או לגדר
מבליעו וחוזר למדתו
הגיע להר מבליעו וחוזר למדתו

התם ניחא תשמישתיה
נוח להילוך קצת
כגון מתלקט עשרה מתוך ארבע
התם קתני מבליעו אם יכול ואם לאו - מקדר

והא אן תנן?

אמר רבא

1

2

אבל בהר המתלקט
עשרה מתוך חמש
מודדו מדידה יפה

כקרקע חלקה דמי, ומודדו מדידה יפה, ואין כאן לא הבלעה ולא קידור

לא שנו אלא בהר
המתלקט עשרה מתוך ארבע
מבליעו אם יכול ואם לאו קודרו

קודרו
אמר רב יהודה
אמר שמואל

אבל חוט המשקולת יורד כנגדו
פחות מד' אמות
מודדו מדידה יפה

אין מידת מדרונו ממעט מידת התחום על ידי קידור, אלא נכנס לתוכו ומודד קרקעיתו מדידה יפה כקרקע חלקה, ויוצא לשפתו ומשלים מדתו והולך

4

לא שנו אלא
שארין חוט המשקולת יורד כנגדו יותר מד' אמות

תנו רבנן: כיצד מקדרין?
תחתון כנגד לבו, עליון כנגד מרגלותיו
אמר אביי, נקיטינן: אין מקדרין אלא בחבל של ארבע אמות.

והשתא איכא ד' דינים בכותל והר:
1) דאם מתלקט י' מתוך ה' מודד כקרקע חלקה
2) ואם מתלקט י' מתוך ד' מבליע ואם אין יכול להבליע מקדר
3) ואי לא ניחא תשמישי' אומדו והולך לו
4) ואם חוט יורד כנגדו מדלג כל השיפוע

כמה עומקו של גיא להבליעו
כשהוא רחב נ'

- איכא דאמרי רב יוסף אפי' יותר מאלפיים אמה
- אחרים ורב יוסף עד אלפיים אמה ואם לאו קודרו
- תנא קמא עד ק' אמה ואם לאו קודרו

כאן שחוט המשקולת יורד כנגדו פחות מד' אמות
כאן שאין חוט המשקולת יורד כנגדו יותר מד' אמות

מדידת תחום שבת

שיטת רש"י

שיטות במדידת תחום שבת עירובין נח

תוספתא

הגיע לכותל
אין אומרים יקוב הכותל
אלא **אומדו** והולך לו

2

הכא לא ניחא תשמישתיה
בכותל זקוף יותר מדאי
דכיון דלא חזו להילוך אין גובה שיפועו
עולה למידת התחום **ואומדו**
(רק בהר ובגדר אבל לא בגיא – תוס')

רב הונא בריה דרב נתן מתני לקולא

והא אן תנן?

משנתינו

היה מודד והגיע לגיא או לגדר
מבליעו וחוזר למדתו
הגיע להר **מבליעו** וחוזר למדתו

התם ניחא תשמישתיה
נוח להילוך קצת
כגון מתלקט עשרה מתוך ארבע
התם קתני **מבליעו** אם יכול ואם לאו - **מקדר**

אמר רבא

2

1

רב הונא בריה דרב נתן מתני לקולא

אבל בהר המתלקט
עשרה מתוך ארבע
אומדו והולך לו

היינו לא ניחא תשמישתיה

לא שנו אלא בהר
המתלקט עשרה מתוך חמש
מבליעו אם יכול ואם לאו **קודרו**

היינו ניחא תשמישתיה

ולפ"ז הלשון אין בכותל והר כי אם שלשה דינים:
1) דאם מתלקט י' מתוך ה' מבליעו ואם אין יכול להבליע מקדר
2) ואם מתלקט י' מתוך ד' אומדו
3) ואם חוט יורד כנגדו מדלג כל השיפוע

קודרו אמר רב יהודה אמר שמואל

כמה עומקו
של גיא להבליעו
כשהוא רחב נ'

אבל חוט המשקולת יורד כנגדו
פחות מד' אמות
מודדו מדידה יפה

אין מידת מדרונו ממעט מידת התחום
על ידי קידור, אלא נכנס לתוכו ומודד
קרקעיתו מדידה יפה כקרקע חלקה, ויוצא
לשפתו ומשלים מדתו והולך

3

לא שנו אלא
שאין חוט המשקולת יורד כנגדו
יותר מד' אמות

תנו רבנן: כיצד מקדרין?
תחתון כנגד לבו, עליון כנגד מרגלותיו
אמר אביי, נקיטינן: אין מקדרין אלא
בחבל של ארבע אמות.

איכא דאמרי רב יוסף
אפי' יותר מאלפיים אמה

כאן שחוט המשקולת יורד כנגדו
פחות מד' אמות

אחרים ורב יוסף
עד אלפיים אמה
ואם לאו קודרו

כאן שאין חוט המשקולת יורד כנגדו
יותר מד' אמות

תנא קמא
עד ק' אמה
ואם לאו קודרו

מדידת תחום שבת

שיטת ר"ת

משנתינו

היה מודד והגיע לגיא או לגדר
מבליעו וחוזר למדתו
הגיע להר מבליעו וחוזר למדתו

התם ניחא תשמישתיה

והא אן תנן?

תוספתא

הגיע לכותל
אין אומרים יקוב הכותל
אלא אומדו והולך לו

הכא לא ניחא תשמישתיה

ופירש ר"ת דגיא וגדר שוין לכל דבריהם
ולהכי תננהו לחודיהו במתניתין ולא עריב הר בהדייהו
דגיא וגדר עשוין בידי אדם כדרך שעושין
גאיות ועמקים וחומות בצורות סביב העיירות
אבל הר עשוי בידי שמים ומשום הכי היקלו בהר טפי
ללישנא בתרא דרבא טפי מכותל וגיא

אבל אם עומקו פחות מד' אמות
הוי כקרקע חלקה ומודד כרגיל

לא שנו אלא
שעומקו יותר מד' אמות*

אמר
רב יהודה
אמר שמואל

אבל חוט המשקולת יורד כנגדו
שיש בו מורד לירד ולעלות
לא הקילו להבליעו
אלא מודדו מדידה יפה לגמרי

כי ההיא דלקמן דמן הדין בכ"מ
היה למדוד כל השיפוע

במה דברים אמורים
שמודדו מדידה יפה

אחרים ורב יוסף
רק אם עומקו למעלה
מאלפיים אמה

תנא קמא
רק אם עומקו למעלה
מק' אמה

ואם לאו מבליעו

לא שנו אלא
שאין חוט המשקולת יורד כנגדו
פי' שאין בחוט המשקולת
שיוכל אדם לרדת בו ולעלות

דהואיל דלא חזי להילוך
הקילו בו להבליעו ולקודרו

איכא דאמרי רב יוסף
אפי' יותר מאלפיים אמה

מבליעו

רב הונא בריה דרב נתן מתני לקולא
אמר רבא
במה דברים אמורים דמבליעו
בגיא ובגדר
אבל בהר

אבל בהר המתלקט
עשרה מתוך ארבע
אומדו והולך לו

לא שנו אלא בהר
המתלקט עשרה מתוך חמש
דמבליעו

* עיין שפת אמת שמפרש שאולי הכוונה לד' טפחים וגם עיין בריטב"א שמביא פי' אחר בענין זה בדברי ר"ת

מדידת תחום שבת

שיטת הרשב"ם

תוספתא

הגיע לכותל
אין אומרים יקוב הכותל
אלא ימוד את הכותל

התם ניחא תשמישתיה
היינו מתלקט י' מתוך ה'

והא אן תנן?

כמו לשנא קמא דרבא

לא שנו אלא בהר
המתלקט עשרה מתוך ארבע
אבל בהר המתלקט עשרה מתוך חמש
מודדו מדידה יפה

משנתינו

היה מודד והגיע לגיא או לגדר
מבליעו וחוזר למדתו
הגיע להר מבליעו וחוזר למדתו

הכא לא ניחא תשמישתיה
היינו דמתלקט י' מתוך ד'

אמר רב יהודה
אמר שמואל

אבל חוט המשקולת יורד כנגדו
פחות מד' אמות
מודדו מדידה יפה

כיון דאין בשפוע ד' אמות
ודלא ניחא תשמישתיה
מדלג השפוע

כמה עומקו של גיא
דבטלי פחות מד' אמות
ומדלג השפוע

איכא דאמרי אחרים
רק אם עומקו למעלה
מאלפיים אמה
אבל פחות מבליעו

איכא דאמרי תנא קמא
רק אם עומקו למעלה
מק' אמה
אבל פחות מבליעו

לא שנו אלא
שאין חוט המשקולת יורד כנגדו
יותר מד' אמות

כיון דאיכא ד' אמות
לא בטלי וצריך להבליע

כמה עומקו של גיא
דלא בטלי ד' אמות
ומבליעו

אחרים ורב יוסף
עד אלפיים אמה
ואם יותר מדלג השפוע*

תנא קמא
עד ק' אמה
ואם יותר מדלג השפוע

איכא דאמרי רב יוסף
אפי' יותר מאלפיים אמה
מבליעו

ורבינו שמואל גרס לעיל בברייתא
הגיע לכותל ימוד את הכותל
והכי איתא בתוספתא [פ"ד]
פי' ימוד כל שיפוע הכותל

* עיין שפת אמת שמפרש שאולי הכוונה ביותר מד' אמות היא רק כאשר יש לפחות אלף אמה עומק לכל ד' אמות בשפוע